

**SORGSAAAMHEIDSPILIG VAN TRUSTEES MET BETREKKING TOT
TRUSTBELEGGINGS: 'N REGSVERGELYKING TUSSEN DIE SUID-
AFRIKAANSE- EN ENGELSE REG**

'n Skripsie ingehandig ter gedeeltelike nakoming van die vereistes vir die
graad *Magister Legum* in Boedelreg aan die Noordwes-Universiteit
(Potchefstroom Kampus)

deur

LE Balden

12071455

VAKKE SLAAG VIR GRAAD:

LLMB 874 (*Skryf November 2004 eksamen in vak*)

LLMB 875 (*Skryf November 2004 eksamen in vak*)

LLMB 876 (*Skryf November 2004 eksamen in vak*)

LLMB 877

LLMB 878

Studieleier: **Prof C Rautenbach**

November 2004

INHOUDSOPGAWE

1	Inleiding.....	1
2	Regsposisie van die trustee in die Suid-Afrikaanse reg	
2.1	Algemene ontwikkeling van die trustee se verpligtinge.....	4
2.2	Konserwatiewe benadering tot trustbeleggings.....	8
2.3	Verandering in die konserwatiewe benadering.....	10
2.4	Beleggingsbevoegdheid van die trustee.....	14
2.5	Finansiële instellings as trustees.....	20
3	Regsposisie van die trustee in die Engelse reg	
3.1	Inleiding.....	23
3.2	Wyer beleggingsbevoegdhede van trustees.....	24
3.3	Sorgsaamheidsplig van die trustee.....	29
3.4	Gevolgtrekking.....	30
4	Regsvergelyking tussen die Engelse- en Suid-Afrikaanse reg	
4.1	Sorgsaamheidsplig van trustees.....	31
4.1.1	Engelse posisie.....	31
4.1.2	Suid-Afrikaanse posisie.....	33
4.1.3	Bevinding.....	34
4.2	Nuwe "wyer" beleggingsbevoegdhede.....	34
4.2.1	Engelse posisie.....	34
4.2.2	Suid-Afrikaanse posisie.....	35
4.2.3	Bevinding.....	36
4.3	Magtiging van 'n trustee en die verskaffing van sekuriteit....	36
4.3.1	Engelse posisie.....	36
4.3.2	Suid-Afrikaanse posisie.....	37
4.3.3	Bevinding.....	37

4.4	Afsondering van trustbates.....	37
4.4.1	Agtergrond.....	37
4.4.2	Engelse posisie.....	38
4.4.3	Suid-Afrikaanse posisie.....	39
4.4.4	Bevinding.....	40
4.5	Nuwe magte van delegasie.....	40
4.5.1	Engelse posisie.....	40
4.5.2	Suid-Afrikaanse posisie.....	41
4.5.3	Bevinding.....	41
5	Gevolgtrekking en aanbevelings.....	42
6	Bibliografie.....	44

HOOFSTUK 1

Inleiding

Die trust is 'n bekende regsfiguur in die Engelse en Suid-Afrikaanse reg. Dit speel 'n belangrike rol op kommersiële en finansiële vlak en is 'n belangrike instrument wat vir boedelbeplanning aangewend word.

Die trust word gedefinieer as 'n regsinstelling waarin 'n persoon, die trustee, onderworpe aan publieke toesighouding, die trustbates hou of administreer afsonderlik van sy eie bates, tot die voordeel van 'n ander persoon of persone, naamlik die begunstigde(s), vir die bevordering van 'n liefdadigheids – of enige ander doel.¹ Die trust stel dus 'n besondere verhouding daar, met die gevolg dat die term "trustee" met tye gebruik word om 'n persoon te beskryf wat bemoeid is met die sake van 'n ander, soos 'n voog, kurator, eksekuteur of agent.²

Alhoewel die trust onbekend in die Romeins-Hollandse Reg was, het dit deur algemene gebruik na die Britse besetting in 1806 ontwikkel en versprei in Suid-Afrika.³

Alhoewel aanvanklik 'n skepping van die Engelse reg, het die trustfiguur tot iets unieks ontwikkel in die moderne Suid-Afrikaanse reg. Die Engelse trustidee is

1 Cameron *Honoré's* 1.

2 Joubert *LAWSA* 298. *McCulloch v Fernwood Estate* 1920 AD 204 209. In beginsel mag enige persoon, natuurlik of 'n regspersoon, as 'n trustee aangestel word. *Pace Trusts* 518.

3 Cameron *Honoré's* 2. Daar is volgens De Mink in *De Rebus* 19 talle voorbeelde van die benutting van trusts deur individue, maatskappye en liefdadigheidsorganisasies. Daar bestaan ook wette en hofbeslissings wat daarop dui dat die trust algemeen in gebruik was. Voorbeelde van sulke hofbeslissings is *Hiddingh v Denyssen* 1885 3 SC 424 441, *Black v Black's Executor* 1904 21 SC 555, *The Master v Edgcombe's Executors* 1910 TS 263, *Bradfield v Bradfield's Executors* 1914 CPD 147 en *Robertson v Robertson's Executors* 1914 AD 503. 'n Wet wat aandui dat die trust algemeen in gebruik was, is die *Wet op Beskerming van Trustfondse* 34 van 1934 waarin daar in a1 gepraat word van "the administration of any settled moneys".

deur die howe volgens Suid-Afrikaanse beginsels en reëls aangepas⁴ sodat die moderne Suid-Afrikaanse trustreg vandag 'n mengsel van Engelse, Romeins-Hollandse en Suid-Afrikaanse beginsels is.⁵ Die Suid-Afrikaanse regspraak en wetgewer onderskei die moderne Suid-Afrikaanse trustreg van die Engelse- en die Romeins-Hollandse trustreg en daardeur word die trust se unieke karakter beklemtoon.⁶

In Suid-Afrika het die trustreg grootliks ontwikkel in familiekonteks met die oogmerk om die trustbates⁷ tot voordeel van die familielede van generasie tot generasie aan te wend. Die trustee se hoofdoel is om die trustbates te bewaar, wat meestal 'n passiewe rol is. Trustees is dikwels familielede, wat selde gekies word vir hulle spesifieke talente of kennis rakende trusts. Vergoeding van die trustee kom selde ter sprake.⁸

Daar word aanvaar dat die trustee van enige trust verantwoordelik is vir die belegging van trustbates. In die verlede, in Suid-Afrika en Engeland, het die howe 'n baie konserwatiewe benadering met betrekking tot die belegging van trustbates gevolg. Die trustee moes enige beleggings vermy waarin daar 'n mate van risiko betrokke was. Dié benadering kon tot onlangs gehandhaaf word, want die waarde van geld was stewig oor lang tydperke en inflasie het feitlik nie bestaan nie. Tot onlangs was dit steeds die Suid-Afrikaanse howe se benadering om beleggings met enige mate van risiko betrokke te vermy, wat beteken het dat trustees nie hulle primêre funksie, naamlik om die trustbegunstigdes te bevoordeel, vervul het nie.

4 *Braun v Blann* 1984 2 SA 850 (A) 859 F-G. Cameron *Honoré's* 2.

5 Joubert *LAWSA* 298.

6 *De Mink De Rebus* 19. De Waal in *Anomalieë* 56 meen die trust word as 'n afsonderlike entiteit beskou en geadministreer, maar beskik nie oor regspersoonlikheid nie. In *CIR v Friedman NO* 1993 1 SA 353 (A) is daar deur die hof bevestig dat die trust nie oor regspersoonlikheid beskik nie, tensy dit deur wetgewing daar gestel word.

7 Trustbates word in a1 van die *Wet op Beheer oor Trustgoed* 57 van 1988 beskryf as roerende- of onroerende bates, insluitend voorwaardelike regte in eiendom, wat ooreenkomstig die bepalings van 'n trust deur 'n trustee beheer word.

8 *De Mink De Rebus* 19.

Verandering het in die Engelse trustreg ingetree met die inwerkingtrede van *The Trustee Act, 2000*.⁹ Dié wet hef alle beperkings met betrekking tot riskante trustbeleggings op en skryf duidelike riglyne vir trustees op die gebied van trustbeleggings voor. Soortgelyke wetgewing bestaan nie in Suid-Afrika nie. In die lig van die bepalings van die Engelse *Trustee Act* kan die vraag gevra word of dit nie tyd is dat soortgelyke wetgewing in Suid-Afrika ingestel moet word nie.

Ten einde hierdie vraag te beantwoord, sal die volgende werkswyse gevolg word. In die eerste plek sal aandag aan die huidige regsposisie van die trustee in Suid-Afrika geskenk word.¹⁰ Daarna word die regsposisie van die trustee in die Engelse reg ondersoek.¹¹ Ten einde vas te stel of die regsposisie van die trustee in die Engelse reg sinvol in die Suid-Afrikaanse reg aangewend kan word, sal sy posisie in die Engelse- en Suid-Afrikaanse reg met mekaar vergelyk word.¹² Ten slotte sal daar met aanbevelings ten opsigte van verbetering van die trustee se regsposisie in Suid-Afrika volstaan word.¹³

9 Voortaan die *Trustee Act*.
10 Sien hoofstuk 2.
11 Sien hoofstuk 3.
12 Sien hoofstuk 4.
13 Sien hoofstuk 5.

HOOFSTUK 2

Regsposisie van die trustee in die Suid-Afrikaanse reg

2.1 Algemene ontwikkeling van die trustee se verpligtinge

Die trustee se verpligtinge word bepaal deur die gemenerereg en die *Wet op Beheer oor Trustgoed*.¹⁴ Die drie hoofbeginsels van die trustee se verpligtinge by die administrasie van trustbates is dat die trustee¹⁵

- aan die trustakte, vir sover dit wettig is, gevolg moet gee;
- met die nodige standaard van sorgsaamheid, ywer en kundigheid; en
- onafhanklik en onbevooroordeeld moet optree.

Van die trustee se gemeenregtelike verpligtinge is om:¹⁶

- in goeie trou en gesamentlik (in die geval waar daar meer as een trustee is) op te tree;
- sekuriteit aan die Meester te verskaf, tensy die trustee uitdruklik daarvan vrygestel is;¹⁷
- aan die trustakte gevolg te gee;¹⁸
- beheer van die trustbates te neem;¹⁹
- die trustbates meer produktief te maak;
- die trustbates afsonderlik te administreer;²⁰
- onpartydig te wees;²¹
- die inkomste- en kapitaalopbrengste aan die begunstigdes oor te dra;²²
- die trustbates te bewaar; en

14 57 van 1988. Voortaan die *Wet op Trustgoedere*.

15 *Pace Trusts* 520.

16 *Doyle v Doyle* 1999 2 SA 805 (K).

17 *Pace Trusts* 521. *Ex parte Milton* 1959 3 SA 426 (K) 427.

18 *Tjimstra v Tjimstra* 2002 1 SA 459 (T).

19 *Pace Trusts* 521. *MacKenzie v Basha* 1950 1 SA 615 (N).

20 *Jordaan v Jordaan* 2001 3 SA 288 (K).

21 *Atkins v Atkins* 1963 2 SA 291 (W). Joubert *LAWSA* 326. *Pace Trusts* 525.

22 *Pace Trusts* 525.

- aan die begunstigdes te verreken.

Die trustee se statutêre verpligtinge behels kortliks die volgende:²³

- indiening van die trustakte;²⁴
- kennisgewing van 'n adres;²⁵
- verskaffing van sekuriteit aan die Meester, tensy uitdruklik vrygestel;²⁶
- verkryging van skriftelike magtiging van die Meester om as trustee op te tree;²⁷
- optrede met die nodige standaard van sorgsaamheid, ywer en kundigheid;²⁸
- opening van tyd tot tyd van 'n bankrekening vir die trust;²⁹
- registrasie en identifikasie van trustbates;³⁰
- gee van rekenskap aan die Meester;³¹
- bewaring van die trustdokumente op 'n veilige plek;³² en
- voldoening aan statutêre bepalings in die algemeen.

Die gemeenregtelike verpligting van die trustee om trustbates meer produktief te maak behels onder meer die belegging van trustbates.³³

Tot onlangs was daar geen verandering in die aanwending van trusts nie, maar geleidelik is die trust vir meer aangewend as net finansiële beskerming. Met die industriële uitbreiding regoor die wêreld vanaf die agtiende eeu, was daar baie

23 A19 en 20 van die *Wet op Trustgoedere*. Nie-nakoming van statutêre verpligtinge kan lei tot verwydering uit die trustee-amp.

24 A4 van die *Wet op Trustgoedere*.

25 A5 van die *Wet op Trustgoedere*.

26 *Pace Trusts* 521.

27 A6 van die *Wet op Trustgoedere*.

28 A9 van die *Wet op Trustgoedere*.

29 A10 van die *Wet op Trustgoedere*.

30 A11 van die *Wet op Trustgoedere*.

31 A16 van die *Wet op Trustgoedere*.

32 A17 van die *Wet op Trustgoedere*.

33 Van der Westhuizen "Trusts" 41-43.

veranderinge in die manier waarop besigheid gedoen is. Op die gebied van trustreg is daar nuwe gebruike aanvaar, wat aanleiding gegee het tot die wegbeweeg van 'n passiewe trust³⁴ na 'n meer aktiewe trust.³⁵ By 'n aktiewe trust moet die trustee verseker dat die waarde van die trustbates³⁶ vermeerder om sodoende aanleiding te gee tot die beste moontlike opbrengs wat redelik is in die omstandighede. Die vermeerdering van trustbates word bereik deur die belegging van die trustbates en vervul ook een van die trustees³⁷ se belangrikste verpligtinge met betrekking tot trusts. Die belangrikste funksie van die trustee is dus om winsgewend met trustbates te handel.³⁸

Die winsgewende handel met trustbates beteken egter nie dat die trustee nou vrygestel word van enige ander funksies³⁹ of dat hy slegs finansiële en kommersiële implikasies van die trust moet oorweeg nie. Die trustee is nog steeds 'n sorgsaamheidsplig verskuldig teenoor die begunstigdes wat deurentyd gehandhaaf moet word. Die sorgsaamheidsplig van die trustee dra soveel gewig dat dit 'n statutêre verpligting gemaak is in Suid-Afrika.⁴⁰ Artikel 9(1) van die *Wet op Trustgoedere* bepaal dat 'n trustee by die nakoming van sy pligte en die uitoefening van sy bevoegdhede met die nodige standaard van sorgsaamheid, ywer en kundigheid moet optree wat redelikerwys verwag kan word van 'n

34 'n Trust waar die trustbates slegs bewaar word en daar nie winsgewend daarmee gehandel word nie.

35 'n Trust waar daar winsgewend met die trustbates gehandel word.

36 Roerend of onroerende eiendom, insluitende gebeurlike regte in eiendom. Joubert *LAWSA* 298.

37 In *Estate Kemp v MacDonald's Trustee* 1915 AD 491 499 is daar beslis dat die woord "trustee" beteken iemand wat met die beheer van eiendom toevertrou word (as eienaar of andersins) om daarmee te handel tot die voordeel van 'n ander. Trustees in 'n amptelike hoedanigheid kan insluit eksekuteure, onderwysers, kurators, insolvente trustees, maatskappy direkteure en lede van beslote korporasies. Cameron *Honoré's* 14.

38 De Mink *De Rebus* 19.

39 Soos byvoorbeeld om met die nodige sorgsaamheid, ywer en kundigheid op te tree in die hantering van 'n ander persoon se sake.

40 A9(1) van die *Wet op Trustgoedere*.

persoon wat die sake van 'n ander hanteer.⁴¹

Die trustee is ingevolge die gemenereg onder die verpligting om trustbates te bewaar, maar in sekere gevalle mag die trustee die trustbates verkoop en die opbrengste herbelê. Dit beteken dat die trustee die nodige stappe moet neem om te verseker dat trustbates hulle waarde behou en selfs verhoog.⁴² Daar rus ook 'n instandhoudingsplig op die trustee in dié sin dat hy die trustgoed in 'n behoorlike toestand moet hou en alle skade aan die trustbates, wat deur sy nalatigheid veroorsaak is, moet vergoed.⁴³

Die trustee moet sover moontlik die trustbates bevry van enige besware, byvoorbeeld hipoteke.⁴⁴ Waar 'n trustee egter die trustbates beswaar, byvoorbeeld met die oorneem van laste van 'n besigheid, kan dit in sekere gevalle geregverdig word, deurdat die onmiddellike verkoop van die besigheid tot 'n verlies aan die trust aanleiding kan gee.⁴⁵

Daar word van die trustee verwag om trustbates te bewaar en om te verseker dat die trustbates se waarde vermeerder, deur middel van die belegging van die trustbates. Uit die bespreking van die trustee se verpligtinge blyk dit duidelik dat hy of sy in die uitoefening van al sy of haar verpligtinge die nodige standaard van sorgsaamheid, ywer en kundigheid moet handhaaf wat redelikerwys van 'n persoon wat 'n ander persoon se sake hanteer en administreer, verwag kan word.

41 Soortgelyk bepaal a1 van die *Trustee Act* dat daar van 'n trustee verwag word om die nodige sorgsaamheid en kundigheid in die omstandighede uit te oefen, met inagneming van die volgende: enige spesifieke kennis of ondervinding waaroor hy beskik of na bewering oor beskik en indien die persoon as trustee optree in die loop van 'n besigheid of profesie, enige spesifieke kennis of ondervinding wat redelikerwys verwag kan word van 'n persoon wat optree in die loop van die spesifieke besigheid of profesie. Sien paragraaf 3.2.

42 *Pace Trusts* 521.

43 *Cameron Honoré's* 296. *Cronje en Roos Gevorderde Erfreg* 126-127.

44 *Pace Trusts* 521. In *Balcomb v Estate Balcomb* 1937 NPD 289 is daar deur die hof beslis dat in die geval van testamentêre trusts moet die trustee trustbates van hipoteke bevry.

45 *Cameron Honoré's* 296.

2.2 Konserwatiewe benadering tot trustbeleggings

Ten einde te verseker dat die trustbates terselfdetyd bewaar word en ook vermeerder, is dit wenslik om die trustbates in 'n belegging te plaas wat 'n redelike opbrengs op die trustbates sal verseker. Die bevoegdheid van 'n trustee om trustbates te belê staan bekend as die beleggingsbevoegdheid van die trustee.

Dit is gemene saak dat die trustee van enige trust die trustbates wat aan hom toevertrou is met die nodige sorgsaamheid, ywer en kundigheid moet belê.⁴⁶ Die standaard van sorgsaamheid wat van die trustee in só verband verwag word, is hoër as die sorg van die gewone man in die hantering van sy eie sake.⁴⁷ In die verlede is daar egter in Suid-Afrika 'n beperking op die beleggingsbevoegdheid van die trustee geplaas. Slegs sekere beleggings is as geskik vir die belegging van trustfondse beskou, so byvoorbeeld is die belegging van trustfondse in 'n lening aan 'n individu nie beskou as 'n geskikte belegging nie.⁴⁸ Die trustee was onder die verpligting om enige risiko's te vermy wanneer die trustbates belê word.⁴⁹ In *Sackville-West v Nourse*⁵⁰ is die trustee aanspreeklik gehou vir trustbreuk as gevolg van 'n spekulatiewe belegging wat aanleiding gegee het tot 'n verlies in trustkapitaal sowel as rente. *In casu* het die hof die beslissing van die Engelse saak, *Learoyd v Whiteley*,⁵¹ aangehaal waarin daar bepaal is dat dit die plig van die trustee is om enige belegging, wat 'n mate van risiko het, te vermy.⁵²

In die verlede was dit die Suid-Afrikaanse benadering dat trustbeleggings in aandele 'n dobbelspel is, wat nie deur die howe goedgekeur kan word nie.⁵³

46 *Sackville-West v Nourse* 1925 AD 516 534-535.

47 *Peffer NO v Board of Control* 1965 2 SA 53 (K) 55E-F.

48 *Peffer NO v Board of Control* 1965 2 SA 53 (K) 55H.

49 *Administrators, Estate Richards v Nicol* 1999 1 SA 551 (HHA) 558H.

50 1925 AD 516.

51 1887 12 AC 727 733.

52 *De Mink De Rebus* 19.

53 *Adze v Feuilletau* 1783 1 Cox 24.

Wetgewing en die regbank het gefokus op die beskerming van begunstigdes met die gevolg dat trustees alle risiko's ten opsigte van trustkapitaal moes vermy.⁵⁴

Beleggings in Suid-Afrika was nie dié tegniese of gespesialiseerde aangeleentheid wat dit nou is nie en vaste beleggings-sekuriteite, soos regeringsverbande, was die algemeen verkose vorm van belegging. Hierdie konserwatiewe benadering reflekteer die houding van die vorige eeu waar die waarde van geld stewig gebly het oor lang tydperke en inflasie feitlik nie bestaan het nie.⁵⁵

As gevolg van die dalende waarde van geld en toenemende inflasie, het daar 'n negatiewe verandering in die markte ontstaan. Nieteenstaande hierdie veranderende ekonomiese realiteite, het die howe vir 'n geruime tyd voortgegaan om voorkeur aan beleggings in rente-draende sekuriteite te verleen.⁵⁶ Daar kan as voorbeeld die volgende genoem word. In 1982 het die hof beslis dat 'n belegging gemaak in 'n maatskappy, wat op die effektebeurs gelys is, te riskant van aard is.⁵⁷

Wat die belegging van trustbates betref, was trustees uiters versigtig en het hulle meestal die wetgewer se leiding gevolg. Ongelukkig het dit daartoe gelei dat die trustee nie sy primêre funksie behoorlik kon vervul nie, naamlik om in die beste belange van die begunstigdes op te tree nie. Die houding van die howe en wetgewer aangaande riskante trustbeleggings het die trustee ontnem van die vryheid om sy diskresie uit te oefen en dít het geïmpliseer dat die rol van die trustee tot 'n administrateur beperk is –glad nie 'n wenslike situasie nie.⁵⁸

54 De Mink *De Rebus* 19.

55 De Mink *De Rebus* 19.

56 De Mink *De Rebus* 19.

57 *Ex parte Baumann* NO 1982 2 SA 239 (D) 243 D-E.

58 De Mink *De Rebus* 19-20.

Dit blyk duidelik uit die bogenoemde dat 'n trustee oor 'n beleggingsbevoegdheid met betrekking tot trustfondse beskik, maar dat hierdie beleggingsbevoegdheid onderworpe is aan streng beperkings in dié sin dat enige belegging met 'n mate van risiko betrokke vermy moet word. Dit beteken dat die trustbates in beleggings belê word wat 'n lae of geen rentekoers het nie. Die trustbates toon geen groei nie, dikwels tot nadeel van die trustbegunstigdes. Inteendeel verminder die waarde van die trustbates as gevolg van die stygende inflasie, wat in die verlede nie 'n faktor was nie. As gevolg van die veranderende ekonomie en stygende inflasie is dit duidelik dat die konserwatiewe benadering met betrekking tot trustbeleggings, wat deur die howe in die verlede gehandhaaf is, nie langer sal deug nie. Daar gaan vervolgens gekyk word hoe 'n verandering in die konserwatiewe benadering met betrekking tot trustbeleggings tot die voordeel van die trustbegunstigdes aanleiding kan gee.

2.3 Verandering in die konserwatiewe benadering

Ekonome het tot die besef gekom dat beleggings in rente-draende sekuriteite, waar inflasie 'n ekonomiese realiteit is, aanleiding kan gee tot vermindering in die waarde van trustinkomste en trustkapitaal, wat weer tot die nadeel van die begunstigdes kan lei. Trustees behoort die trustbates bloot te stel aan 'n mate van risiko om sodoende inflasie te klop, aangesien tradisionele beleggings nie meer voldoende was teen stygende inflasie nie.⁵⁹

Veranderinge in die beleggingsveld en die behoefte aan 'n verspreiding van trustfondse in verskillende beleggings het gedui op die behoefte aan 'n omvattende hersiening van die howe se konserwatiewe benadering met betrekking tot die beperkings op trustees se beleggingsbevoegdheide in trustbeleggings.⁶⁰

59 De Mink *De Rebus* 20.

60 Cameron *Honoré's* 300.

Hierdie veranderende denkwysie in trustbeleggings is teweeg gebring deur die *Administrators, Estate Richards v Nico*⁶¹ saak. 'n Testamentêre trust is gestig in 1955, twee jaar na die beredding van die boedel, waarin daar wye bevoegdhede met betrekking tot die verkoop, handel, vervreemding, herbelegging, tegeldemaking en verkryging van trustbates aan die trustees verleen is. Die trustees het die hof genader vir magtiging om die trustbates in geskikte trusteebeleggings en/of sekuriteite, wat gelys is op enige gelisensieërde effektebeurs en/of in enige gelisensieërde onderaandeel wat na hulle mening geskik is, te belê.⁶² Die hof *a quo*, in navolging van die presedent,⁶³ het die versoek geweier. Die hof het bepaal dat beleggings slegs gemaak kan word in die Johannesburgse Effektebeurs en het die aard van die toegelate sekuriteite bevestig aan die hand van sekuriteite en onderaandele wat op die Johannesburgse Effektebeurs gelys is. Die hof het verder bepaal dat slegs 50% van die trustbates op die Johannesburgse Effektebeurs belê mag word.⁶⁴ Die hof het verder van die trustees verlang om advies en skriftelike magtiging van 'n onafhanklike makelaar te verkry en om kwartaaliks 'n verslag aan die Meester te lewer. Op appèl het die hoogste hof van appèl al hierdie beperkings ter syde gestel. Daar is wye bevoegdhede aan die trustees verleen soos versoek. Die appèlhof het beslis dat 'n belegging, wat vroeër as voldoende beskou is, regtens nie meer as voldoende in moderne tye beskou kan word nie.

Die snelle en aanhoudende vermindering in die waarde van geld wat teweeg gebring word deur inflasie, wat 'n kenmerk van die Suid-Afrikaanse ekonomie gedurende die afgelope paar dekades geword het, kan aanleiding gee tot 'n

61 1999 1 SA 551 (HHA) 557 H-I.

62 In *Ex parte Bennet NO* 1969 3 SA 598 (N) is daar nie uitsluitel gegee oor die vraag of 'n onderaandeel as 'n geskikte trustbelegging kwalifiseer of nie.

63 In *Colonial Banking & Trust v Estate Hughes* 1932 AD 1 is daar bevind dat om die trustbates aan 'n geringe mate van risiko bloot te stel, om sodoende 'n redelike inkomste vir die begunstigdes te verseker, onaanvaarbaar en onregverdigbaar is.

64 In *Peppers NO v Board of Control* 1965 2 SA 53 (K) 55 is daar deur die hof beslis dat daar nie meer as die helfte of twee-derdes van die waarde van onroerende eiendom op verbande voorgeskiet moet word nie.

skerp daling in die waarde van 'n monotêre sekuriteit oor 'n kort periode. Om sodoende die trustkapitaal in praktiese terme te bewaar en om die voorsiening van inkomste te verseker, veral waar dit 'n langtermyn trust is, is 'n trustee in die betrokke geval noodwendig verplig om die trustbates te belê in eiendom met die potensiaal vir kapitale groei. Só 'n belegging, dit wil sê waar die kapitaal nie vas belê is nie, is riskant, maar die risiko is onvermydelik indien die trustbates in praktiese terme bewaar moet word.⁶⁵

Die appèlhof het aangedui dat die aanvaarding van die "risiko element", aanleiding tot verandering in die benadering met betrekking tot trustbeleggings gegee het. Daar word wegbeweeg van die konserwatiewe benadering met betrekking tot trustbeleggings en die hof bevind dat daar nooit in beginsel of in wetgewing enige regverdiging vir die reël, dat trustfondse nie belê mag word in genoteerde aandele of gelisensieerde onderaandele nie, was nie.⁶⁶

Nieteenstaande die bogenoemde oorweging, naamlik dat trustfondse wel belê mag word in genoteerde aandele of gelisensieerde onderaandele, word dit nogsteeds as gepas deur die regbank beskou dat trustees die trustfondse belê in "trustbeleggings". Daar is ook in die *Administrators, Estate Richards v Nicol*⁶⁷ saak uitdruklik verwys na "trustbeleggings". "Trustbeleggings" is nie 'n tegniese term nie en dit is deur die appèlhof beklemtoon dat, alvorens daar gesê kan word dat 'n belegging met die nodige standaard van sorgsaamheid, ywer en kundigheid gemaak is, daar na die feite van elke betrokke saak gekyk moet word.⁶⁸ Die term "trustbeleggings" sluit onroerende eiendom, eerste verbande oor onroerende eiendom, regerings-, provinsiale- en munisipale effekte en vaste beleggings in 'n bank of soortgelyke instelling in,⁶⁹ maar daar bestaan nogtans 'n behoefte na 'n versigtige ondersoek na die geskiktheid van die betrokke

65 557-558. *Cameron Honoré's* 300.

66 558C-D. *Cameron Honoré's* 301.

67 1999 1 SA 551 (HHA).

68 *Administrators, Estate Richards v Nicol* 1999 1 SA 551 (HHA) 557H-I.

69 *Peffer's NO v Board of Control* 1965 2 SA 53 (K) 55-56.

begrip omtrent die trustees se beleggingsbevoegdheid verseker dat hulle die vryheid sal geniet om winsgewende beleggingstrategieë na te jaag in ooreenstemming met die beste praktyk, sonder enige arbitrêre beperkings en met die sekerheid dat hulle ten volle ondersteun word deur die reg.²¹¹

Die vraag kan gevra word of die trust nog enige nut as 'n boedelbeplanningsinstrument in Suid-Afrika het, veral na aanleiding van die streng beperkings wat op die beleggingsbevoegdheid van trustees geplaas word. Alhoewel trusts belas word teen 'n koers van 40%, bly die trust die mees effektiewe instrument tot belastingvermyding. Daar is tans 'n groot styging in die waarde van eiendomspryse. Alle eiendom met stygende waarde en wat die boedelbeplanner wil hê in sy familie moet bly kan in 'n trust geplaas word. Trusts kan 'n bestaan van 1000 jaar of meer gegee word. Eiendomme, soos vakansiehuise, kan in trusts geplaas word, om sodoende nooit aan boedelbelasting en skenkingsbelasting onderworpe te wees nie.²¹² As die bate in 'n boedel gehou word, sal daar boedelbelasting op die bate betaal moet word, waar as die bate egter in 'n trust gehou word, sal daar met die dood van die boedelbeplanner geen belasting deur die trust betaal word nie.²¹³

Alhoewel die Suid-Afrikaanse trustreg in sommige aspekte²¹⁴ meer sekerheid verskaf as die Engelse trustreg, voorsien die Suid-Afrikaanse trustreg nie altyd voldoende riglyne vir trustees met betrekking tot trustbeleggings nie. Die Suid-Afrikaanse trustreg kan baat vind by soortgelyke hersiening wat aanleiding gegee het tot die veranderinge in die Engelse trustreg.²¹⁵

211 De Mink *De Rebus* 22.

212 Om 'n voorbeeld te noem sal eiendom ter waarde van R1 miljoen oor 10jaar 5 keer soveel werd wees as gevolg van die styging in eiendomspryse.

213 Duncan *De Rebus* 33.

214 Verla ten aansien van die afsondering van trustbates van die trustee se persoonlike boedel (A12 van die *Wet op Trustgoedere*).

215 De Mink *De Rebus* 22.

